

ANDY WARHOL

1928, Pittsburgh – 1987, New York, USA

Americký maliar, filmový tvorca a dôležitá osobnosť umeleckého hnutia pop-art. Narodil sa a vyrástol v Pittsburghu v rodine rusínskych emigrantov z obce Miková pri Medzilaborciach. Vyštudoval odbor grafický dizajn na Carnegie Institute of Technology v Pittsburghu a presťahoval sa do New Yorku, aby sa venoval kariére komerčného umelca. V 60. rokoch začal vytvárať serigrafie dobre známych amerických produktov ako sú plechovky Campbellovej polievky či Coca-Coly. Neskôr ho preslávili portréty osobností ako Marilyn Monroe, Elizabeth Taylor, Elvis Presley či diktátora Mao Ce-tunga.

VIAC O DIELACH A ICH TÉMACH

Prečo bol Andy Warhol fascinovaný **reklamou a svetom šou-biznisu**? To, čo sa nám dnes zdá úplne bežné, bolo pred vyše 60 rokmi niečím novým. Reklama, tak ako ju poznáme dnes, sa začala masovo šíriť predovšetkým vďaka rozmachu televízie. Koncom 50. rokov sa skoro v každej americkej domácnosti nachádzal malý čiernobiely televízny prijímač, ktorý zmenil nielen svet reklamy, ale aj kultúry ako takej. Televízia sa stala krbom domu a vďaka nej oslovila reklama veľa ľudí naraz a priamo doma v obývačke.

Umelci v tomto období reagovali nielen na reklamu, ale aj na dobu, v ktorej bol „dobrý život“ definovaný predovšetkým z ekonomického hľadiska. Čo to znamená? Otvárali sa nové továrne, ktoré vďaka sériovej výrobe dokázali produkty bežnej spotreby vyrábať lacnejšie a spravili ich dostupnými pre širší okruh ľudí. Vďaka rozvoju **masovej produkcie** si ľudia mohli užívať radosť z nakupovania a reklama im pomáhala vybrať si z množstva produktov na trhu.

Okolo roku 1955 vzniklo nezávisle od seba v Anglicku a v USA nové umelecké hnutie POP-ART (skratka slova popular art – populárne, masové umenie). Východiskom pop-artu bolo priblížiť umenie človeku, životnému štýlu konzumnej spoločnosti a k bežnému životu. Medzi typické prejavy pop-artu patrilo zjednodušovanie tvarov, neprírodné zväčšenie objektov, výrazné farby a kontrast. V dielach sa často objavovali slávne osobnosti, značky, predmety bežnej potreby, komiks či fotografia. Obraz sa stal vecou a vec obrazom. Warholovu tvorbu charakterizovalo aj mechanické, a v mnohých prípadoch neosobné, sériové vytváranie diel a ich kópií sieťotlačovou technikou, ktorá umožňuje takéto diela vytvárať vo vyššom počte.

NÁMETY NA DISKUSIU

Tvorba Andyho Warhola bola zrkadlom doby a jej kultúry. Pre **populárnu kultúru** je charakteristické, že tvorí hlavný prúd každodennej kultúry bežného človeka. Čo si predstavujete pod pojmom populárna kultúra a hlavný prúd? Môže byť aj umenie

súčasťou populárnej kultúry? Pri odpovedi skúste vychádzať z výrokov Andyho Warhola:

„V budúcnosti bude mať každý pätnásť minút slávy.“

„Keď sa niečo prezentuje ako umenie a povie sa o tom, že to je „umenie“, tak to aj je umenie.“

Andy Warhol miloval krásu, **umelú hmotu**, reklamu, veci ktoré sa rýchlo menili a boli moderné. Ak by žil dnes, čo by ho zaujímalo a inšpirovalo? Vysvetlite prečo? Aké nástroje používa súčasná reklama? Môže reklama zavádzať? Kedy nám reklama pomáha?

NÁVRH AKTIVÍT

→ Skôr, ako sa v časopisoch začali objavovať fotografie, bola reklama kreslená ručne. Zvoľte si bežný predmet zo svojho okolia a **vytvorte jeho kreslenú reklamu**. Nakreslite jeho tvar čo najvernejšie obyčajnou ceruzkou na papier (A4). Čiarami kreslite iba obrysy predmetu, detaily vynechajte. Snažte sa využiť celý formát papiera. Na svoju kresbu položte čistý papier a oba papiere umiestnite na okno oproti slnku, aby ste pôvodnú kresbu vedeli obkresliť. Použite ceruzku alebo experimentujte s atramentovým perom. Vytvorte aspoň 2 kópie pôvodnej kresby. Nakreslený predmet dotvorte podľa vlastnej fantázie. Na každom papieri vytvorte iný návrh zvoleného predmetu, ktorý by sa mohol v rámci reklamnej kampane objaviť v časopise. Porozmýšľajte, komu by bol predmet v reklame určený a podľa toho vyberajte farby, dokresľujte predmet alebo pridávajte detaily. Použite vodové, zriedené temperové, akrylové farby alebo farebné ceruzky. Vytvorte 3 rozdielne reklamné návrhy toho istého predmetu.

→ Starší žiaci môžu zostaviť návrh reklamy do časopisu na vymyslený **produkt technikou koláže**. Zvoľte vhodné farby, mierku a jazyk. Vymyslíte ľahko zapamätateľný slogan (*slogan* je stručný, zapamätateľný a výstižný text, veta alebo slovné spojenie). Na záver slovne zdôvodnite techniky a stratégie, ktoré ste použili vo svojom návrhu a svoj návrh predstavte pred spolužiakmi.

EXTERNÉ ODKAZY

- Andy Warhol na Webe umenia: <https://www.webumenia.sk/autor/11636>
- Múzeum Andyho Warhola v Pittsburghu: <https://www.warhol.org/>
- Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach: <https://www.muzeumaw.sk/>
- Videoukážka techniky kresby Andyho Warhola: <https://www.youtube.com/watch?v=laOLC2eYZRM>